

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
o o o Rokopisi se ne vračajo. o o o

Naročnina
za celo leto 4.40 K
za 3 pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Gospodarski samomor.

V povdarek onim, ki snujejo separatistične organizacije po kategorijah

Od tistih časov, ko je v ljudski šoli učitelj svojim učencem prvič demonstriral moč skupnosti s primitivnim eksperimentom znanih šibic, katere je zlomil, posamezno brez posebnega napora, a jih ni mogel zlomiti, ko so bile povezane v butaro se je beseda o moči, ki tiči v edinosti, še večkrat potrjevala in to v najraznovrstnejših slučajih.

Jako težko je danes stopati na pozorišče, če se naj dokazuje celemu stanu potrebo solidarnosti, potem katere je ravno tisti stan izrastel, toraj že enkrat poznal in uvaževal to potrebo. Žalibog je ravno med železničarji v zadnjem času ostalo nekaj ljudji, ki skušajo bivstvene resnice, kakor da je dvakrat dve štiri, postaviti na glavo in ki proglašajo star nauk, da je v edinosti moč, za fundamentalno zmotno. Kakor je pred približno dvetisočletni znani učenjak Arhimed, ko je našel in dokazal nov računski nauk, samega veselja tekkel nag po ulicah, tako tudi ti novi apostoli hodijo in pripovedujejo vsakemu, ki jih hoče poslušati, da se potom velike in splošne železničarske organizacije ne da ničesar za železničarje doseči, za to pa baje vse potom majhnih, duševno in gmotno revnih kategorijskih društev. Slučajno imajo ravno železničarji za seboj tako preteklost, ki ravno nasprotno dokazuje.

Jako zanimivi so vzroki s katerimi utemeljujejo »zolti kalilci miru«, to svoje značajno (?) in splošnosti koristno (?) početje. Vsak teh ljudi, ki so večinoma spali takrat, ko so prvič avstrijski železničarji pognali vlado v kozji rog, dokazuje, da se je veliko premalo doseglo, ali pa, da se za eno ali za drugo kategorijo, najrajši za ono, kateri sam pripada, ni ničesar storilo. To trditve bi se enostavno lahko izpodbilo z nasprotnim vprašanjem: kaj so dosegli vendar železničarji takrat, ko so bili še združeni v nešteti kategorijskih društvih?

Ravno tako ti se n. pr. lahko tudi trdilo, da vzlic splošne, direktne in tajne volilne pravice še vedno ni odpravljena kapitalistična država. S takimi trditvami pa vendar ni dokazano, da splošna in enaka volilna pravica ni nič vredna, kakor tudi — in to še veliko manj — nihče z zdravo pametjo ne more trditi, da v sled splošne železničarske strokovne organizacije niso izpolnjene še vse zahteve. Dokler so bili železničarji razdvojeni po kategorijskih društvih, niso imele njih zahteve in prošnje prav nobenega družega vspeha, kakor lepe obljube, če se sme te prištevati uspehom.

Kako otročje lahko je vendar tem ljudem, ki nimajo nobenega pojma o težkih in napornih bojih, ki so bili potrebni, če se je hotelo le kako neznaatno malenkost pridobiti,

predbacivati neuspehe in izražati svojo nezadovoljnost, pa ne morda napram vladajočim krogom, temveč napram tisti organizaciji, kateri imajo zahvaliti vse dosedanje uspehe.

Da tako početje ni posledica poštenih občutkov in želje po večjih uspehih, temveč posledica *osebne sebičnosti*, in kar je še hujše, *namena škodovati skupni stvari*, to se menda ne bo dalo težko dokazati. Kdor koli pozna in čuti potrebo, da je treba za železničarje več storiti, za tega je enkrat za vselej jasno, *da mora oseboje skušati pridobiti čim več vpliva na vlado in na železniške uprave*. To se pravi, da je treba moč pomnožiti, kar se pa ne doseže, *če se armada uslužbencev razcepi na neštevila, mala, nerplivna in brezpomembna kategorijska društva, temveč če se združi vse v veliko, močno, vplivno in imponirajočo enoto splošne organizacije*.

Kam vodi pot kategorijske norosti nam najjasneje kažejo dogodljaji zadnjih časov. Da se je ustreglo sebičnosti posameznih »stvarnikov«, se je ustanovilo kar več železničarskih strokovnih listov. Mi s tališča konkurenčnih občutkov, prav gotovo nimamo ničesar oporekati proti temu. Železničarjem, katere se nadleguje s kakim lističem, katerega smatrajo »pozamezni norci časnikom, moramo pa vendar povedati, in to v njih lastno korist, da jim nikakor ni treba trpeti, da se na ta način osmešuje njih stvar v javnosti.

Kar železničarji ravno dandanes najnujnejše potrebujejo, je poleg močne organizacije tudi močan list, ki je razširjen v najširši javnosti in katerega naloga je seznaniti javnost z zahtevami železničarjev. Poleg tega mora biti pa še kos vsem onim nalogam, ki se jih stavi modernemu strokovnemu glasilu.

Če bi ne bil ravno sedanjí položaj tako resen, bi lahko nespametno početje teh ljudi prepustili smešnosti, ki se bo pojavila prej ali slej. Ker pa nismo slepi in ker vidimo tako na političnem tlorazu na gospodarskem polju, da se zbirajo nad nami kaj črni oblaki in da se vladajoče moči prav resno pripravljajo na boj proti strokovnemu gibanju v obče in posebno še proti gibanju železničarjev, zaradi tega si štejem v dolžnost železničarje opozoriti na pretečo nevarnost. Z *reformo kazenskega zakona* se hoče delavstvu omejiti *zdrževalno svobodo*; *službena pragmatika za državne uslužbence*, ki naj jim omejuje vsako svobodno gibanje tudi ne bo ostala brez posledic za državne železničarje; s socialnim zavarovanjem se hoče delavcem odvzeti upravo bolnišnih blagajn in *železničarjem* se hoče še posebej *poslabšati zavarovalnico proti nezgodam*; kakor je že zagotovljeno, se namerava nov zakon proti *konsumnim društvom* toraj tudi *proti železniškim skladiščem živil*. V državnem zboru pa glasujejo zdru-

zene meščanske stranke proti vsaki resni socialni reformi!

Vsi ti pojavi bi morali ravno med železničarji najti najhujši odpor. Zato je pa treba enotne moči, združene v mogočni sdložni organizaciji. Barometer socialnega spoznanja kaže nevihto. In kakor se v vojnem času smatra onega izdajalca, ki olajšuje sovražniku šanse, ravno tako je danes izdajalec tudi tisti, ki bodisi na kakoršenkoli način odvrta železničarje od skupnosti ter jih cepi v brezpomembna društva.

To naj bi si dobro zapisali za ušesa oni sovražniki svojih lastnih koristi, ki tudi po naših krajih strašijo v sramoto in škodo celokupne organizacije. Z zadevo smo se pečali zato tako temeljito, ker nočemo, da bi se posamezniki lahko sklicevali na nevednost in nepoznavanje razmer. Storili smo svojo dolžnost v polni meri in za nadaljni razvoj razmer nam bo težko kaj očitati, vsekakor bomo pa tudi bodoče pojave vestno zasledovali in če bo treba tudi pojasnili *osebne razloge*, vsled katerih je tudi v naših krajih nastalo separatistično gibanje.

Kar nam je treba, da osiguramo našo bodočnost pred sovražnikom je: *enotna armada, ojačenje naše moči in disciplina*. Kdor temu nasprotuje, se gospodarsko sam uničuje.

Nekoliko pregleda.

Leta 1905 je nastal na Češkem pasivni odpor, ki je trajal 14 dni. Nastalo je takrat vprašanje, ali naj organizacija prevzame vodstvo gibanja. Ker ni bilo mnogo pripustiti, da se le majhna peščica železničarjev bojuje proti mogočni upravi, je centrala prevzela vodstvo gibanja. Vlada, ki poprej ničesar ni hotela vedeti o pogajanjih z železničarji, oziroma z njihovo organizacijo, ker se takrat ni bila priznana, je naposled uvidela, da je bolje pogajati se, kakor pa trpeti še večjo škodo. Tri dni potem, ko je centrala prevzela vodstvo gibanja je dovolila železniška uprava posredovanje. Izvolil se je nov odbor, ki se je pogajal z vlado, oziroma železniško upravo, na podlagi predložene spomenice, ki je obsegala 18 strani. Železniško ministerstvo je pri pogajanjih bilo zastopano po dr. Banhausu, ki je sedaj ravnatelj c. kr. severne železnice. Dr. Banhaus je obljubil, da bo naredil pritisk na uprave zasebnih železnic, da bodo tudi te dale iste koncesije, kakor državne železnice. S tem je bila ustvarjena podlaga za nadaljno delovanje organizacije. In kar je še večjega pomena, organizacija je bila priznana.

Nekatere zahteve železničarjev je železniška uprava takoj izvedla, zahteve pa, za katerih izvršitev je morala vlada globlje poseči v žep, je pa zapostavila za tri leta.

S tem gibanjem se je doseglo, da so se najprvo nekoliko zvišale sramotno nizke plače uslužbencem. Doseglo se je, da se

je pri državnih železnicah odpravila IV. uslužbenska kategorija, v kateri so bili čuvaji in da se je čuvaje predstavilo v III. uslužbensko kategorijo. Vse te pridobitve bi pa malo koristile, če ne bi bilo avtomatike. In tudi ta se je dosegla. Poprej je moral uslužbenec čakati po štiri do pet let, od enega napredovanja v plači do drugega. Zahtevalo se je skrajšanje čakalnih dob in napredovanje za najmanj 100 kron, in da prva dva napredovalna roka ne smeta biti daljša nego po dve leti. Treba je pa bilo tudi za starejše uslužbence zvišati končno plačo in to potom skrcene avtomatike.

Blizalo se je leto 1908, torej čas, ko je imela vlada izpolniti svoje obljube. Na vprašanje našega centralnega vodstva se je v železniškem ministerstvu takrat reklo: »Nam ni nič znano, da bi bilo že kaj v delu«. Ker se je vlada obotavljala, izpolniti dane obljube, je bilo zopet treba predložiti spomenico.

Leta 1908 je sodr. dr. Ellenbogen predložil v proračunskem odseku dotično spomenico, ki je vsebovala zahteve za izvedenje vseh obljubljenih koncesij. Za izvedenje vseh teh točk je zahteval 20 milijonov kron. Ker se pa mora v odseku vsaka zahteva tudi podpreti z jasnimi dokazi zakaj se zahteva nje izvedenje, sta sodruga dr. Ellenbogen in Tomschik tam razložila posamezne točke spomenice in za vsako imenovala potrebni znesek. To ni bil redni proračun, temveč izvanredni.

Kakor je vsem znano, so takrat prečeli sprejem in izvedenje dr. Ellenbogovega predloga razni meščanski, nacionalni in klerikalni državni poslanci, z jalovim izgovorom, da z 20 milijoni železničarjem itak ni pomagano in da bi bilo treba zato najmanj 100 milijonov.

Ko je pa vlada predlagala 10 milijonov kron za železničarje so pa glasovali za predlog vlade. Po pritisku organizacije je vlada tem 10. milijonom dodala še štiri milijone kron za zvišanje delavskih plač, 1 milijon kron pa za dopuste in uvedenje avtomatike za delavce.

Med tem časom se je pa poostiril položaj tudi pri zasebnih železnicah in nastalo je pri istih, kakor je bilo l. 1905 pri državnih železnicah.

Južni železničarji so vse želje in zahteve sestavili v spomenico, katero so predložili upravi. Dvorni svetnik Eger je takrat izjavil, da ne obravnava z organizacijo. Ko

je pa odpor trajal en dan, je Eger telefoniral naj organizacija ustavi pasivni odpor.

Če se ni vse uresničilo, kar se je takrat zahtevalo, je vendar eno: uveden je provizijski sklad za delavce. Jako važna pa je tudi določba okrožnice 325 A, vsled katere mora južna železnica dati isto, kar da državna železnica.

Železniško ministerstvo se je ponovno izjavilo, naj se železničarji sami zastopajo. V to svrhu se je uvedlo delavske odbore. Tudi južni železničarji imajo sedaj delavski odbor in pred nekaj dnevi so se vršile prve seje nekaterih skupin. Pri državnih železnicah je imel delavski odbor mnogo truda, preden se je doseglo regulacijo delavskih plač in pa avtomatiko za delavce. Potom te avtomatike napredujejo v plači profesionisti vsaki dve leti, ostali delavci pa vsake tri leta po 20 vinarjev.

Pri južni železnici je še akord v navadi za katerega se pa morajo uslužbenci vedno prepirati, če ga hočejo dobiti izplačanega. Delati bo treba na to, da se odstrani akord in da se razlika doda začetni plači in da se na tej podlagi uvede avtomatika tudi za južno-železniške delavce.

Kakor je iz vsega tega razvidno, je smoter organizacije stremljenje za zboljšanjem socialnih razmer.

Treba je pogledati, kako je sedaj z organizacijo. O priliki gibanja l. 1905 so se vse kategorije skupno bojevale za interese železničarjev. Takrat se ni reklo: ta je uradnik, oni je delavec itd., kakor je to sedaj. Razni sebičneži škodujejo skupni organizaciji z ustanavljanjem organizacij po kategorijah, narodnosti, veri itd. Ne pomislijo pa pri tem, da škodujejo s tem ne le samim sebi, temveč tudi splošnosti. Železniškim upravam je seveda jako po godu, če se železničarji med seboj lasajo in tako razdeljujejo svojo moč.

Pa tudi naša organizacija bi bila lahko močnejša, nego je, če bi bili vsi organizirani tudi prepričani sodrugih. Dejstvo je, da se železničarji še niso dosti poglobili v smoter organizacije. Da, dobi se jih celo ki hvallijo nasprotnike in s tem samim sebi pljujejo v skledo. Mnogo jih pa je, ki so organizirani le zato, da morejo izkoristiti organizacijo, in da se zavarujejo za razne slučaje. To se posebno lahko opazuje, kadar se pripravljajo kakšno gibanje.

rode, da je bodoči razvoj in napredek človeštva mogoč edinole na ta način, da se posamezne narodnosti ohranijo in okrepe, da živi druga poleg druge v popolni enakopravnosti, da ne ovira druga druge v razvoju, marveč druga drugo vzajemno podpira.

Te ideje sta v Nemčiji začela propagirati že Bebel in Liebknecht, teoretično formulo v modernem smislu o narodnosti pa je postavil Kautsky, Marxov najboljši učenec. Jedro te formule je narodnostna federacija. Avstrijska socialna demokracija je Kautskega narodnostni program le še dalje razvila in zahteva v svojem znanem brnskem programu iz l. 1899. popolno narodnostno avtonomijo. Od l. 1899 do danes je narodnostno vprašanje v Avstriji postalo še bolj aktualno in zato se avstrijska socialna demokracija že pripravljala na revizijo brnskega programa, t. j. v smislu da se okvirni brnski program izpopolni z bolj preciznimi in špecielnimi določbami, tako da se odstranijo neka nespornostna in negotovosti, ki so se pojavila vsled neenotne interpretacije brnskega programa.

Potreba se nam kaže vedno večja, da čim prej izpopolnimo svoj narodnostni program. Predvsem pa moramo v praksi, v vsakdanjem življenju, pri vsaki priložnosti nastopiti za pravo umevanje narodnostnega vprašanja med lastnimi pristaši in ravno tako napram nasprotnikom, in za praktično uveljavljenje popolne narodnostne pravičnosti in enakopravnosti. Tega pravila se moramo strogo držati, ne samo zato, ker je edino pravo, ampak tudi iz praktičnih razlogov, t. j. zato ker naše meščanske stranke tako rade izigravajo narodnostno idejo zoper socialno demokracijo in zlorabljujejo to idejo, vžigajo narodnosti fanatizem in s tem zadržujejo svobodni razvoj delavskega gibanja proti kapita-

Da bo delavstvo umelo smoter organizacije, je treba čitati in marljivo posecati shode, da si pridobi potrebno izobrazbo. Treba je složnosti že zato, da se ohranijo pridobljene pravice, še bolj pa, da se izvojuje nove. Držimo se gesla: »V slogi je moč«.

Korak naprej.

J. Petrič.

(Konec.)

Duševna izobrazba je vsekakor dobra lastnost, katero pa človek po največ še le tedaj zna ceniti, ko jo ima. Pot do te izobrazbe je pa — po veliki večini — tako malo simpatična in otežkočena s takimi ovirami, da je razmeroma le malo ljudi, ki bi si jo lahko prisvojili. Predočimo si n. pr. otroka revnih starišev v prvih letih svoje šole obveznosti. Morda je prinesel prvi razred seboj najboljših talentov in duševni predpogoji bi bili za nadaljni razvoj dani. Zeljen je uka in veseli ga vsaki predmet, ker mu je vse novo. Z željo in veseljem ga pa spremlja glad — in kar posebno upliva — nezakrito preziranje. Pri vsaki priliki ga okoliščine spominjajo na revščino, katere ni kriv ni sam niti njegovi stariši. Mar mislite, da bode tak otrok dolgo vztrajal pri vsaji ukaželjnosti in veselju do vsega, kar v šoli vidi? Ne! Že konec njegove šoloobveznosti mu je trnjev pot in komaj čaka izpustnice, da se čim preje reši neljube in sovražne mu okolice. Šolsko klop zamenja z delavnico nadejaje se tam boljših razmer, saj bo vendar v — svojih krogih. Kmalu se pa mora prepričati, da je tudi tukaj pravcati nepridiprav, kateremu se privoščiti le v najizvanrednejih slučajih dobro besedo.

Mlado bitje na ta način vzrašča v najneugodnejših razmerah in logično je, če se skuša, ko odraste in si tudi že kaj zasluži, oškodovati za žalostno preživela mlada leta. Potom svojih izkušenejših tovarišev pride konečno v organizacijo, v kateri so mu pravili, da je dobra, celo neobhodno potrebna. Prvo vprašanje, ki je stavi, ko se mu pové, da ima plačevati vstopnino, mesečnino itd. bo: Kaj dobim zato? In In če se mu med drugim obljubi tudi priliko izobrazbe, najrajše skremži obraz, ker so mu še časi suhoparne izobrazbe iz za-

lizmu. Posebno še velja to pravilo za nas slovenske socialne demokrate v Trstu, kjer slovenska meščanska stranka z bav-bav-om internacionalizma odvaja naše delavstvo od pravega umevanja njegovega razredno proletarskega stališča k narodnemu šovinizmu.

In baš sedaj, ko se zopet približuje novo ljudsko štetje, imamo mi slovenski socialisti posebno mi iz Trsta, lepo priliko, ki jo lahko porabimo v praktično izvajanje gorenjega pravila. Ljudsko štetje nas mora na vsak način zainteresirati. Je velikega pomena za nas kot Slovence in še posebej kot socialne demokrate. Rekel sem koj v začetku, da je ljudsko štetje kos narodnega vprašanja in to po vsej pravici kar ti ono tvori podlago za vse naše kulturne zahteve.

Ne more nam biti vseeno, kam nas zapišejo, ali med Italijane, ali Slovence, marveč naš interes je, da se noben slovenski človek ne izgubi v nastavljeno past famoznega „občevalnega jezika“.

Zgodovina ljudskega štetja v Avstriji je tako zanimiva, da ne bo odveč, če si jo čisto na kratko pokličemo v spomin. Do l. 1846 se je v Avstriji sploh ni štelo prebivalcev drugače, kot za Avstrije, kar je pomenilo seveda Nemce. L. 1846. so se prvič v Avstriji zapisovale narodnosti. Bachov absolutizem je l. 1850. narodnosti odpravil in zopet so bili v Avstriji sami Nemci. L. 1869. se je ljudsko štetje v Avstriji reguliralo s zakonom (z dne 29. 3., št. 97. drž. zak.) Ali v njem se narodnosti niti ne omenja kakor da ne bi igrala nobene vloge pri avstrijskem ljudskem štetju. To „luknjo“ v zakonu je hotela izpolniti osrednja statistična komisija s tem, da je predlagala vladi, da se naj pri štetju upoštevajo tudi nenemške narodnosti. Ta predlog je vlada odklonila. Šele po mednarodnem statističnem zboru v

Ljudsko štetje.

Poročal dr. Josip Ferfolja na tržaški deželni konferenci dne 24. marca 1910.

(Dalje.)

Meščanstvo torej noče svobode vseh, noče narodnosti poleg narodnosti, ampak vsako zahteva le predpravice zase in nadvlado nad sosedom. Zato pa sedaj pogledimo, kakšno je stališče socializma in socialističnega delavstva napram narodnostnemu vprašanju.

Začnimo pri Marxu in Engelsu, ki sta ustanovnika modernega znanstvenega socializma. Pri vsem neizmernem spoštovanju, ki je čutimo napram njima, ki sta s svojim genialnim duhom proniknila v tedence gospodarsko-političnega razvoja človeštva in pokazala delavstvu pravo pot, po kateri ima hoditi, si ne smemo zakriti oči pred zgodovinsko resnico, ki pravi: Marx in Engels nista dospela do pravega, modernega umevanja narodnega vprašanja, nista videla v narodnosti močnega kulturnega faktorja, kakor spoznavamo mi dandašnji. Bila sta pač kozmopolita, to se pravi, predstavljala sta si končni razvitek človeštva, pod obliko kake velike gospodarsko-politične celote, v kateri ne bi jezikovne, oz. narodnostne razlike igrale nobene posebne vloge. Mislila sta si nekako, da bo socialistična družba premagala narodnostno idejo, da bo ta v njej brezpredmetna.

Od Marxa sem pa do danes se je naziranje socializma in socialističnega delavstva glede narodnostnega vprašanja temeljito preobrazilo. Socializem je začel v narodnosti spoznavati veliko gibalno kulturno moč, spoznal je, da se je človeštvo čisto naravnim putem diferenciralo, razdelilo v razne na-

šolskih let v žalostnem spominu. Veliko ugodnejše vpliva nanj tolmačenje bolniške, potovalne in brezposelne podpore itd., ker to zna ceniti s svojim vplačilom. V obče toraj tudi opazujemo v strokovnih organizacijah, ki so sicer po številu močne, da so njih eventualno vpeljani učni tečaji razmeroma slabo obiskani. Iz tega sledi, da je že v obče težko pripraviti delavnega človeka na pot izobrazbe, tem bolj, če se vpoštevata, da je dostikrat snov rač potrebna, pa ne mična. Poleg tega vpliva še raznovrstna predizobrazba, ki tudi otežkočuje izobrazovalno delo tako predavajočemu kakor slušateljem.

Tako je v strokovnih organizacijah sploh. Kako je pa pri železničarjih? Kakor so bile dosedanje razmere v organizaciji, če za 50 odstotkov težje. Novemu članu, ki se ga najlažje pridobi, če se bliža kakšno gibanje, se mora ravno tako raztolmačiti ugodnosti, ki mu jih nudi organizacija. Če mu povemo, da bo dobil časopis, pravovarstvo, knjižico in eventualno kako podporo, potem smemo z vso gotovostjo računati, da mu vse te obljube ne imponirajo. Za časopis v največ slučajih nima smisla, tem manj, ker naše časopisje ne prinaša senzacijskega razvedrila in ker tudi navadno ne poročamo o ljubavnih aferah ali pa romanskih umorih.

Pravovarstva ne potrebuje, saj ima vendar zdravde ude in če se mu slučajno kaj pripeti je itak zavarovan v bolniški blagajni in v zavarovalnici proti nezgodam, za vse drugo ima pa celo kopico inštrukcij in te ga bodo v danem slučaju varovale in ščitile. Podpore ne bode rabil, ker ima svoj stalni zaslužek, in če bi se mu ravno kaj nepričakovane pripetilo, no, saj so gospodje dobri, posebno če bo tudi on priden. To je običajno mišljenje železničarja, in če se vzlic temu da prepričati, da vstopi v organizacijo, potem navadno že računa, kdaj bo pozabil odračunati svoj mesečni prispevek. Našel namreč ni ničesar kar bi ga na organizacijo vezalo, zato tudi nima pravega interesa na njej in zato se tudi ne bo potrudil spoznati pojma in splošno bistvo organizacije.

V trenutku pa, ko dobi za svojo mesečino gmotno protiugodnost, toraj v našem slučaju smrtno odpravnino, je njegov interes za organizacijo intenzivnejši. Čutil bo potrebo spoznati notranjost te organizacije, nje poslovanje in nje smeri. Zanimanje bo v največ slučajih večje kakor doslej in že

Petrogradu l. 1872. je nastal preobrat. Ta zbor je namreč sprejel predlog ogrskega delegata Keletija da se naj v bodoče šteje prebivalstvo po „langue maternelle au langue parlée“. Ta dvoumni francoski izraz (na mednarodni zborih se govori po navadi francosko) je naša avstrijska birokratična, nemško-centralistična vlada takoj prefrigano izrabila in pri prvem ljudskem štetju nato (l. 1880) ustvarila famozno rubriko „občevalnega jezika“ (Ungangssprache, lingua usnale). Ta rubrika torej ni postavljena potom zakona, to je vladna naredba in se vsak čas lahko odstrani z enim samim podpisom ministerskega predsednika, oz. ministra za notranje stvari. Ta dva sta pa po navadi nemška birokrata in zato jima tudi ni nič ležeče na tem, da bi se „občevalni jezik“ nadomestil z materinim jezikom.

Saj se pod firmo „občevalnega jezika“ tako lepo švindla in slepari nenemške narodnosti za njihovo število, izvzemši Poljake in Italijane, kojih meščanski zastopniki so verni priganjači nemško-centralistične vlade.

Vsled rubrike „občevalnega jezika“ trpe pa one narodnostne manjšine, ki niso dobro zapisane pri osrednji vladi in zato kar izginjajo pri ljudskih štetjih. To so predvsem češke, rusinske in naše slovenske. Tukaj v Trstu (in okolici) je n. pr. slovensko prebivalstvo od l. 1890 do l. 1900. padlo od 27.725 na 24.679, v samem mestu od 7865 na 5017. Vsaj polovica Slovencev je tu zatajenih, kar vidimo takoj na številu glasov, ki so jih postavili Slovenci v Trstu pri državnozbornih volitvah l. 1907. Narodna stranka je imela kakih 8000 glasov, slovenski socialisti pa kakih 2500—3000 glasov. Po uradnem štetju bi moral torej že vsaki pol tretji Slovenec biti volilec, kar pa je nemogoče. To nesoglasje se je

egoizem, da se da morda ponudena protiugodnost povečati, ga vspodbudi v delu.

Ko je pa egoizem provzročil zanimanje za delo, potem ni več daleč do splošne potrebe, spoznati vsestransko poslovanje organizacije. Odpad je skoro izključen, ker je z njim zgubljena tudi protiugodnost smrtno odpravnine, toraj ne preostaja drugega kakor vstrajati in sodelovati. Ko je član dospel do tega duševnega stanja, potem je tudi izobrazovalno delo organizacije olajšano, kajti v tem trenutku je omogočeno sistematično delo, ki je pogoj vspeha. Delo se da razdeliti, ker se lahko računa na to, da ne bo brezuspešno in se bo dalo razširiti, kajti slušatelji ostanejo trajni in lahko slede po uku. Dosedanja nepretrgana menjava materiala izgine, in veselje predavatelja ne poneha v svesti, da njegov trud ne bo brezploden.

Začetek bo vsekakor težaven, vendar pa ugodne posledice ne izostanejo, če skupno primemo za skupno delo. Še-le ko bode to delo dokončano se lahko opremo na popolno, za vsak slučaj in v vsakem času pripravljeno organizacijo.

Na delo toraj, in vspeh nam je gotov!

J. Petrič.

Iz seje socialno-zavarovalnega odseka.

Poslabšanje železničarskega zavarovanja.
(Konec.)

Gospoda moja! Jamstveni zakon je plod popolnoma kapitalističnega časa, in napravili so ga kapitalisti. Zakon tudi ni bil posledica sitnosti in domišljavosti, ne, bila je cela vrsta važnih vzrokov, ki so povzročili, da se je podredilo železniško osebje temu zakonu. Kajti kdor odteguje železničarjem to varstvo in to gotovost pred posledicami obratnih nezgod, ta tira ves železniški obrat v nevarnost, in iz tega stališča se je presojalo tako v poslanski kakor v gospodski zbornici to zadevo in ta zakon. Železniški podjetniki so bili prvi, ki so zahtevali od zakonodajnih faktorjev, da se jamstveni zakon eliminira za železniške uslužbence, ker omogočuje neomejene rente pri nezgodah. Uslužbenci bi bili le tedaj s tem zadovoljni, če bi se jim dalo mesto občnega procesualnega in materijalnega prava en drug gotov in zadovoljiv zakon. Po dolgem in trdem boju se je potem uveljavil tak zakon. Vlada

pokazalo še v boljši luči pri deželnozbornih volitvah l. 1909. Kakor v Trstu, tako dela luški magistrat v Gorici s slovenskim prebivalstvom, tako se dela po Koroškem in deloma po Štajerskem.

Da se drugim manjšinam posebno češkim podobno godi kakor našim, ni treba praviti. Proti tej švindlariji so letos naši vrli češki sodrugi sklenili energično akcijo. Sklenili so namreč, da bodo na Severnem Češkem, kjer jih pritiska nemški nacionalizem, priredili svoje zasebno ljudsko štetje. O tem sklepu je prinesel naš „Rdeči Prapor“ dne 8./3. t. l. notico iz Trsta, v koji se je z veseljem pozdravljalo oni sklep čeških sodrugov, obžalovalo, da jim mi slovenski socialisti vsled ogromnih stroškov, ki so s takim delom združeni, ne moremo slediti, in nekako pozivljalo premožne tržaške narodnjake, da bi naj pa oni izvedli oni sklep in tako praktično pokazali svojo narodnost. Notica je zaključila, da smo mi slovenski socialni demokratje pripravljene sodelovati. Sklicevaje se na to notico je „Rd. Pr.“ priobčil iz peresa sodr. Petejana iz Gorice članek o „ljudskem štetju“ z dne 16./3. t. l., v kojem se je povdarjalo narodno-kulturni pomen ljudskega štetja in zahtevalo, da moremo gledati na to, da vsakdo vpiše v rubriko „občevalnega jezika“ svoj pravi materini jezik in končno, da naj to priliko porabimo v to, da potom shodov in predavanj pojasnimo narodni program socialne demokracije. Tudi „Železničar“ od 1. 4. t. l. je priobčil notico iz „Rdečega Praporja“ od 8. 3. t. l. Dne 2. 4. t. l. pa je tržaški narodni voditelj dr. Rybar na shodu v Narodnem domu v Trstu, govoreč o „ljudskem štetju“, nam socialnim demokratom očital, da nam je vseeno, kako rubriko imamo, saj bi mi vanje najraje zapisali internacionalni jezik . . .

je podala svojo izjavo, da se tega zakona za železničarje nikoli ne bo dotaknila in danes po 15 letih so prelomili njeni nasledniki dano obljubo.

To svoje početje utemeljuje vlada na straneh od 260 do 263 sledeče: *Vsled tega ker uslužbenci pri nezgodah ob enem dobe zavarovalnino in provizijo in to v višini, ki presega aktivne dohodke, jim je dana prilika, da se polastijo te ugodnosti. Z drugimi besedami: Uslužbenci komaj čakajo, da se vržejo pod kolesa vlakov lakoj, ko so dobili pravico do provizije in sicer le zato, da dobe rento.* Vspodbuda je prevelika. Mnenja sem, da bi razun vlade nobeden ne mogel izustiti take brezsrčnosti, ki misli, da bi se kdo radi par forintov rente dal pohabiti. Dozdeva se pa, da je ravno nezgodna renta pohabljenec tista, ki povzročuje pri vladi velikansko poželjenje, da bi z njo zakrila finančni primankljaj in slabo upravo. Svoj primanjklaj hoče pokriti vsaj deloma pri najrevnejših, ki žive v najžalostnejših razmerah in ki so se pohabili pri vestnem opravljanju svoje službe. Vsekakor priznam, da so se v zadnjih 15. letih nezgode znatno pomnožile, pa ne vsled poželjenja po rentah, temveč vsled posebnega načina, po katerem se danes osebje izrablja, z intenzivno obrato, z velikanskim naraščanjem tovornega in osebnega prometa, z večjo hitrostjo v vožnji, in z nezadostnim prostorom na postajah.

Leta 1908 je bilo naznanjenih 30.899 nezgod, torej skoraj 10% vseh zavarovanih; gotovo grozna številka, ker je vsak deseti mož ponesrečil. Lahko se trdi, da bi se v slučaju vojne ne moglo izkazati toliko zdetih. *Vojna v miru!* se lahko kliče v očigled tolikim nezgodam ne glede na to, da pač ne moremo železničarjem biti nevoščljivi za njihov poklic.

Od teh 30.899 nezgodnih naznanil, jih je bilo 6080, za katere se je izplačala odškodnina; od teh jih je zopet bilo 5813 slučajev, ki so povzročili nezmožnost za delo, 257 je pa naznanjalo smrt dotičnikov. *Take številke govore veliko in priliko izrabljaj, da izrekam iz tega vzroka žrtvam železniške službe svoje sočutje in najvišje spoštovanje.*

Pravne podlage zato ni, da bi se pravice onih železniških uslužbencev, ki spadajo pod jamstveni zakon, zato deloma uničilo, ker imajo pravico naroke na starostno

Omenjam ta narodnjaški šlager proti socialni demokraciji, ker je karakterističen za način, kako tržaško narodnjaštvo vzgaja svojo maso in s kakim orožjem se bori proti nam, in ker si ga treba zapomniti za slučaj, ko se nam bo to narodnjaštvo zopet priduševalo pri vseh narodnih svetnikih, da ono ni šovinistično. Mi pa dobro vemo in vidimo, kako se to narodnjaštvo ob narodnem šovinizmu redi, kako se debeli ob svoji danzadnem v najrazličnejših oblikah opetovani laži, da smo socialni demokrati izdajalci naroda . . .

Zato pa je naša nujna dolžnost, da se proti tej laži borimo z resnico, da odpremo še nezavednemu delavnemu ljudstvu tržaškemu oči, da izpregleda in vidi, kje je njegova pot. Predsodke, ki še vladajo pri enem delu slovenskega delavstva v Trstu nasproti socializmu sploh in še posebej glede narodnostnega vprašanja, je treba z vztrajnim, pozitivnim delom razpršiti, sicer ne moremo napredovati. Pred vsem si pa sami moramo usvestiti dejstvo, da je stališče naših italijanskih sodrugov v narodno-kulturnem pogledu stokrat ugodnejše od našega. Oni so deležni vseh dobrot, ki jih uživa objestno italijansko meščanstvo, mi se pa moramo proti temu meščanstvu boriti za vsako drobtinico. Torej ni pravilno, če storimo v narodno-kulturnem oziru le vse ono, kar storijo naši italijanski sodrugi in tudi ni pravilno, če mislimo, da nam ni treba ničesar v tem pogledu storiti, česar tudi oni ne store. Narobe, menim, da imamo mi tozadevno veliko večje naloge, ki jih moramo vršiti med slovenskim tržaškim delavnim ljudstvom, od italijanskih sodrugov. Ako mi enkrat te naloge prav spoznamo, ne izvršimo s tem le velikega kulturnega dela, marveč tudi pospešimo napredek naše stranke in razvoj k socializmu.

in invaliditetno preskrbo. Starostna preskrba in nezgodna renta ste dve popolnoma različni pravici.

Penzijsko zavarovanje je pogodbeno pravica, ki si jo pridobi vsakdo, kateri siljeno vplačuje svoje doneske. V utemeljevalnem poročilu stoji zapisano, da se pri mirovanju rente ne krši nikakoršne pravice. *Če se krši tako pravico, potem pomenja to civilno-pravno ustvarjati izjemne zakone za železniške uslužbence, ker se te postavlja izven ostalih državljskih krogov.*

Gospoda moja! Recimo, da bi eden gospodov vladnih zastopnikov pri nekaki vožnji na železnici ponesrečil, kar naj seveda bog obvaruje. Dobil bi svojo pogodbeno zajamčeno penzijo. *Ali se bode on, ker niso njegove koristi oškodovane odrekel odškodnini, ki mu gre po jamstvenem zakonu?*

V utemeljevalnem poročilu se nadalje trdi, da rente tudi neugodno uplivajo na izvrševanje službe, kar tudi jaz prepogojno, seveda iz drugih razlogov, potrjujem. *Ljudem, kakor so železničarji, ki opravljajo tako naporno in odgovorno službo, odvzame kos pravice. Posledice tega se bodo kmalu pokazale tako na prebivalstvu kakor pri fiskusu.*

Vam, gospoda moja, je gotovo iz zgodovine železniških nesreč znano, da se je železniško osebje junaško obnašalo, vedno takrat, ko se je šlo za rešitev življenja potnikov. *Mar mislite, da se bodo take čednosti po takem ropu vzdržale ali morda še celo pospešile?*

Le fiskalist, ki drugzega ne vidi kakor fiskusa, je lahko tako trmoglav, da vstrajja pri tem, da se tako pravico lahko pod zakonitim plaščem odvzame. Pa ne samo to, tudi drugi paragrafi, ki govore o železničarjih, škodujejo občutno železničarskim interesom. Kajti če se za dva napravi isto, vendar ni isto. § 174 n. pr. vsebuje za železničarje vse drugo oškodovanje, kakor za druge delavce, kajti če namesto, kakor doslej po štirih tednih, dobi še-le po 13 tednih oziroma po enem letu pravico, da sme prejeti svojo rento, potem dobi vendar samo bolniško podporo, ali pri stalnem nastavljenju, svoje aktivne dohodke. Svojih menajajočih dohodkov, kakor kilometrinu, časovno odškodnino in premij najrazličnejših vrst, ki so skoro tako velike kakor polovica njegove plače, pa ne dobi. Tako bi lahko vsakem paragrafu dokazal težko škodo. Sedaj v generalni debati bom sicer to opustil, pridržujem si pa pravico, da pozneje pojasnim svoje mnenje pri posameznih točkah. Nujno toraj prosim, da odbor pritrdi mnenju pododbora, da se pridobljenih pravic železničarjev pod nobenim pogojem ne sme dotikati. V slučaju, da bi vlada temu ne pritrdila, potem prosim, da se ta zakon ne vporabi na nobeden način za železničarje. Konečno gotovo ne mislim visokemu odseku žugati, ker sem prepričan, da je ni stranke ki bi se upala seči po pravicah te poklicne skupine, vendar pa ne smem zamolčati, da železničarji v nobenem slučaju ni pod nobenim pogojem ne bodo dopustili kršitve njih pridobljenih pravic in da so v obrambo istih odločno pripravljene vstopiti v boj.

Še enkrat prosim za Vaš enoglasen in principijelen odlok, da se pravic železničarjev v nobenem slučaju ne sme kratiti. i

Dvorni svetnik Pollak kot zastopnik železniškega ministerstva se je z vso odločnostjo izrekel proti zahtevam železničarjev. O krajsanju pridobljenih pravic ne more biti govora. Železničarjem se v Avstriji godi veliko boljše kakor onim v Nemčiji, simulacija se med njimi očitno razširja. Našel je celo vrsto slučajev, po katerih znaša nezgodna renta dvojno višino prejšnjih dohodkov. Omejitve zavarovalnin je na vsak način neobhodno potrebna, ker znašajo državni doneski k tej stvari že 8 odstotkov rednih izdatkov. Bral je nato iz nekega časnikarja članek s katerim je hotel dokazati, da v javnosti v tej točki popolnoma soglašajo z vlado.

Posl. Eldersch je nato izvajal podobno, da vsebuje vladni načrt omejitev pridobljenih pravic železničarjev. Tudi oni železničarji, ki ne dobivajo rente, imajo do nje pravico in sicer od tistega časa, kar so nastavljeni. Brezprimerna požrtvovalnost železničarjev je mogoča le tako dolgo, dokler imajo zasiguran obstoj v slučaju nesreče. Slučaji, ki jih je navedel dvor. svet. Pollak so povsem izjeme.

Temeljna podlaga primerjevalnih računov je napačna, kajti kot dohodek se je računalo le stalno plačo in stanarino, opustilo pa se je kilometrinu, časovno odškodnino in razne premije, ki dostikrat presegajo stalne dohodke. *Če bi vladni zastopnik spojil vse dohodke in potem primerjal z rento, bi se pokazala popolnoma druga slika.* Kar on smatra »javnim mnenjem«, je bilo obelodanjeno v nekem strokovnem lističu juristov državno-železniške uprave, ki pa ne predstavljajo ne javnega mnenja in tudi ne mnenja železničarjev, temveč edino le mnenje železniškega ministerstva.

Potom medklica je izjavil sekcijski šef Wolf, da ima vlada namen, samo one železniške uslužbence postaviti na slabše stališče glede rent, ki bodo še-le po uzakonitvi vstopili v železniško službo.

Poslanec sodr. Müller je nato stavil sledeči predlog:

»Pridobljene pravice onih železniških uslužbencev, ki pripadajo dolžnostnemu zavarovanju, morajo ostati neizpremenjene v popolnem obsegu. Če bi se to ne dalo v okviru zakonskega načrta izvesti, potem predlagam, da se izloči iz načrta tako železničarje kakor tudi paroplovbeno osebje, in se za ti dve poklicni skupini napravi poseben zakon, v katerem se imajo v polni meri vpoštevati vse pridobljene pravice.«

Kakor je razvidno iz predstojčega poročila, imajo železničarji dovolj vzrokov biti na straži in izpopolniti svoje bojovne vrste. Vlada je označila svoje stališče, in podpora vseh meščanskih strank ji je gotova, železničarji bodo pa najboljše opravili, če se bodo zanašali le na svojo lastno moč in na moč svoje organizacije.

* DOPISI *

Iščite tisto postajo

Za glavo bi se človek prijel, če pazno sledi razpravam v proračunskem odseku državnega zbora. Duševna revščina po božji volji in neumnosti volilcev izvoljenih »zastopnikov ljudstva« je naravnost gorostasna in se kaže v pravi nagoti posebno pri točki: državno-železniška uprava. Od ministra pa dol do Wittek-a so si vsi enaki v tarnanju in kritikovanju železniške uprave, ali niti enega ni, ki bi imenoval dete s pravim imenom, izvzemši naših sodrugov dr. Ellenbogn-a in Tomschik-a. Pojavljajo se najraznoternejši nasveti, kako bi se dalo sanirati nezdruve razmere, ali vsi skupaj niso vredni piškavca oreha, dokler se iz železnice ne odpravi edino zveličavni troedini bog: protekcija, korupcija in sleparija. V dokaz tej trditvi naj služi ena velikih postaj tržaškega ravnateljstva državnih železnic.

V tej postaji kraljujejo, s posebno porcijo nevednosti obdarovani trije »visoki« železniški dostojanstveniki, katere obdaja svetli blišč številnega nižjega in nizkega uradništva.

Eden glavnih poslov tega štaba ki ima tudi najširši delokrog je: vzgoja denuncijanstva in špiceljstva, in da se mu prilasče eminentna važnost, dokazuje dejstvo, da ne vsepa samo na postaji, temveč da ina razširjene svoje koreninice daleč po mestnih ulicah in javnih lokalih. Pripisuje se temu važnemu (!) predmetu tako velik pomen, da celo visoki (?) gospodje, brez ozira na svoje dostojanstvo, lové po ulicah primitivne uslužbenec in jih vprašujejo po najnovejših dogodljajih na postaji in na progji. Da so cilj takih vprašanj vedno gotove osebe, katerim se sicer ne more do živega, je seveda umevno.

Imuniteta denuncijantom omogočuje neomejeno posečanje gostiln, plesov, shodov i. t. d. in to vsaki čas brez ozira na to, da na dotičnem službenem mestu ni nadomestila. Uslužbenec, ki ni posebno zabite glave in pojmi vsaj temeljne zakone denuncijanstva, sme že v najkrajšem času računati s tem da je ta predmet edini v železniški službi, katerega se pošteno honorira in ki vsebuje poleg tega še nepodcenljivo lastnost, da se denuncijantu ne skrivi lasu, pa če bi postavil vso železnico na glavo, ali pa nosil ves alkohol celega okraja v svoji glavi. Ravno nasprotno sme pričakovati, da se ga v gotovih slučajih postavi v zgled onim tovarišem, ki še

niso pojmlili blagodejnih posledic denuncijanstva vsled svojih zaostalih in s samo vodo napojenih vselgan. Ukaželjni (?) in značajni (?) uslužbenici se v svojem nadaljnjem razvoju seveda priuče še dodatnih znanosti (!).

Poučujejo se v posobnem računstvu, ki je precej oddaljeno od metode znane duševne reve Adama Riese-ja, in na podlagi kojega se lahko zapiše in plača po tri tone premoga, tono po 10 kr. 50 vin, proda pa civilni stranki tri tone po 20 kr. in poleg tega še dobi preostanek $\frac{9}{10}$ tone za svojo osebo. Da pa stvar na vozu ne izgleda preprazna, se pa v sredo zakoplje še sodček vina, kar gotovo povzroči navidezno večjo kvantiteto in ina poleg tega se ugodno lastnost, da ni prozorna in toraj »leblajtarja« ne bode v oči.

Premog ima pa tudi še druge ugodnosti, ki se dajo izbrati seveda zopet le računskim potom. Ker pa številke same tudi ne povzročajo čudežev, mora priskočiti na pomoč še vaga in — narodnost. Ta teorija je seveda še jako mlada in doslej se je še ne predava na nobeni univerzi, vsekakor je pa upanje opravičeno, da bo prej ali slej dobila svojo opravičenost, če ne drugje pa pred katedrom kakega sodišča. To je tudi vzrok, da tajnosti te nove teorije za danes ne vlačimo v javnost in pridobitev — patenta — prepuščamo drugim.

Tudi pedagogika je v omenjeni postaji v dobrih rokah in nje vporaba je tako temeljita in vestna ter najmodernejšim nazorom odgovarjajoča, da sme tudi od nje v doglednem času pričakovati železniški erar najboljših finančnih uspehov. Kakor je temeljit pouk, tako temeljita je tudi kvalifikacija gojencev in predpisana določba: die Qualifikation hat objektiv zu geschehen, se tolmači v običajnem žargonu tako, da mora dobiti oni, ki ima največ pogreškov in ki ob enem lahko dokaže, da je napravil rekord v pijančevanju in škandaloznem obnašanju, — najboljši rede in se ga eventualno priporoča za izvanredno avanciranje, med tem ko se šlapam, ki ne znajo temeljito uničevati alkoholnih proizvodov in iz same neumnosti ne zbijajo voz, določa najslabše rede. Taka kvalifikacija ima seveda ugodno lastnost, da uslužbenec vsodbuja k požrtvovalnemu delu, posebno na polju škandalne kronike.

Kaj pravite katera postaja je to?

Iz Kanala. Naši narodnjaški železničarji morajo imeti zelo slabo vest, ker vedno nestrpnost pričakujejo »Železničarja« v upanju da dobe kako kost za njihov lačni želodec. Navidezno kažejo korajžo in kričijo bahavo, da se jih mi socijalni demokratje bojimo. Posebno korajžo ima njihov blagajnik Ivan Rustja. Mi se pač nimamo ničesar bati dveh »oberbauerjev« in enega malovarja. Narodnjaška klepetulja, ki sliši na ime Rustja, si misli sicer, da lahko vpije in počenja na progi kar hoče, ker drži rep samemu progrenemu mojstru Valesu. Toda: Svaka sila do vremena, in tudi Rustja in Vales bosta v kratkem tako majhna, da jih nikjer več ne bo. Sedaj imata posebno našega zaupnika sodr. Lepušica v želodcu. To je pač dobro znamenje za Lepušica, če ga narodnjaška poštenjaka ne marata. Lepušic se ne poslužuje nobenih groženj proti železničarjem, niti jim ne dela nobenega nasilja.

Narodnjaški agitator pa preži na železničarje na dan plače, kakor lisica na kokoš, teka za draisino in skoraj dobesedno vleče delavcem denar iz žepa.

Če se delavec v takoj ne vda, potem pa se mu začne groziti na vse mogoče načine. Mi pa pravimo, ako je železničar razsoden mož, si bo sam izbral organizacijo, ki se mu zdi najbolj prava. Duševnih revčkov pa mi ne potrebujemo. Za narodnjakarje je pač vse dobro. Le napihujte se, narodnjaške žabe, saj boste kmalu počile.

Homec ob kamniški progji. Zadnjič nas je počastil naš dični deželni poslanec in dekan v Kamniku s svojim obiskom kar pri delu na progji. Takih posetov navadno nismo vajeni in zaradi tega smo bili precej iznenadeni. Ker je bila ravno v naši fari, birma kar smo posneli po jahajočih »Čukih«, smo v prvem trenutku mislili, da gosp. dekanu primanjkuje botrov. No, pa tega pomanjkanja ni povdarjal, pač pa nam je povedal, da nam misli razložiti več važnih stvari in da bo v to svrhu v kratkem sklical shod železniških delavcev.

Da mu ne bo težko iskati materijala, ki nas zanima, mu priporočamo, da se pripravi na sledeča vprašanja: Zakaj on in njegova S. L. S. prav nič ne ukrene proti grozni druginji? Zakaj dovoljuje, da nikoli siti škof Bonaventura »ablausa« že cel mesec po našem okraju, ker vendar ve, da smo reveži? Če nam bo dal na ta vprašanja po-

voljnega odgovora, kar pa ne verujemo, po tem ostanemo prijatelji.

Veselilo bi nas pa tudi če bi pripeljal s seboj tudi našega državnega poslanca dr. Janeza Kreka, ker bi nam morda ta lahko raztolmačil, zakaj je glasoval proti dvajsetmilijonskemu predlogu dr. Ellenboga za povišanje plač železničarjem. Gosp. Laurenčič, kadar boste imeli kaj časa odveč, le povejte nam.

Radovedneži.

Nekaj o gospodu Hrašovcu. Pred kratkim je tržaško ravnateljstvo državnih železnic predstavilo tri sprevodnike v Ljubljano in sicer na njihovo zahtevo radi družinskih razmer. Zadelo je pa dva od njih nekaj nepričakovanega. Dasiravno sta že štiri leta opravljala službo kot sprevodnika pri osebnih vlakih ju je gosp. Hrašovec porinil, k tovrstnim vlakom, čeravno so osebnim vlakom dodeljeni drugi, mnogo mlajši v službenih letih in plači.

Gosp. Hrašovec se ni brigal za ukaz ravnateljstva, ki je določilo, da morata tje predstavljena sprevodnika biti dodeljena osebnim vlakom. Vriva se nam vprašanje: kdo je več, ravnateljstvo ali pa g. Hrašovec? Saj sprevodniki vendar niso bili za kazen v Ljubljano prestavljeni. Vrhutega pa še g. Hrašovec obklada uslužbenca s psovki kakor n. pr.: *Lumpen, Gauner, Schwindler itd.* in jih kaznuje z globami po pet kron. Ali se g. Hrašovec nič več ne spominja odloka državno-železniškega ravnateljstva glede vestnega postopanja?

Skrajni čas je že, da se gosp. Hrašovec vendar enkrat poboljša, ker vse ima svoje meje.

Z Dolenjskega. Kar nekako čudno se nam zdi, da smo naenkrat postali železniški delavci tako važne osebe, da se žegnani gospodje ne sramujejo z nami govoriti na javni cesti. Od kar je začel gosp. Medved iz Zatične, po svojem poklicu miraz za rakve in mežnar progovzdrževalne sekcije Ljubljana II, prirejati misijone ob asistenci raznih župnikov in kaplanov, narašča za nas železničarske delavce zanimanje vedno bolj in bolj. Kaj čuda toraj, če posamezniki postajamo ponosni, seveda le dokler smo sami in lahko računamo z dejstvom, da gosp. Medved moli doma rožni venec, kar v vseh treh delih. Vprašanje je le: koliko časa bo naš ponos vztrajal, ker na hlačnem jermenu k malu ne bo več luknje za pretakniti in ker rožni venc, vsaj za nas, ne pridejo do praktične vrednosti. Želeli bi, da gosp. Medved svoje molitve za naš blagor nekoliko pospeši, kar bi sicer utegnulo postati prepozno.

Rubrika za narodjake.

(Konec.)

Kakor tista baba, ki je še potaplja se, molela iz vode dva prsta v zrak, češ, da se trava le striže, ne pa koši, tako tudi naši narodnjaki godejo v enomer eno in isto o nas. Internacionalci, brezdomovinci, narodni izdajalci, Kopačevci, strankarski, politični in nestanovski rdečkarji, to je vsa modrost narodnjakarja, s kogo se dan na dan baha, misleč v svoji omejeni pameti, da bo kar požrl našo organizacijo z onimi neumnimi frazami. Zato je pač težko narodnjakarja poučiti, ker ni mož dostopen treznemu razmišljanju, marveč je podoben le oni trdovratni babi s škarjami. Izkazali bi tej babi tudi preveč časti, če bi se z njo pečali in za to hočemo raje to neplodno polemiko z babo danes zaključiti. Raje bomo s svojim pozitivnim delom skušali odpreti oči treznejšim našim železničarskim sotrpinom.

12. Narodnjaki so veliki prijatelji železničarjev, tako lažejo narodnjaška glasila in love s to lažjo kaline med železničarji. Mi pa pravimo, da je resnica ravno nasprotno kar dokazuje sledeče dejstvo: Ko je l. 1908 so dr. Ellenbogen v odseku stavil 20-milijonski predlog za železničarje, je med drugimi nacijskimi in klerikalnimi strankami glasovala proti temu predlogu tudi jugoslovanska zveza, katero so v odseku zastopali

poslanci Ploj za liberalce, Korošec in Žitnik pa za klerikalce.

To je torej tisto imenitno prijateljstvo narodnjakarjev za železničarje, s katerim se lovi kaline.

13. »Tovariš« dr. Rybář se je sedaj potuhnil. Zadnjič smo ga prezgodaj pohvalili, ker je nahrulil v državnem zboru češke narodne delavce in bril norce iz njihovega historičnega državnega prava. V svojo veliko žalost moramo preklicati to svojo hvalo, kajti dr. Rybář se je takoj zbal kontra-hrulacije svojih čeških in slovenskih »tovarišev« in na vsej črti ritiriral. Izustil je namreč k svoji hrulaciji »popravek«, trdeč, da ni mislil žaliti češkega državnega prava, med kojim in narodno avtonomijo, da ne vidi on, dr. Rybář nobenega nasprotja!! Ali ga vidite, kako je »furbac« narodnjaški voditelj in »tovariš« narodnih delavcev. Tedaj nobenega nasprotja ni med narodno avtonomijo in zgodovinskimi državnimi pravom. Tako očitno norce briti zamore dr. Rybář le iz narodnjaškega zaslepljenega publika, naše zavedno delavstvo bi ga že nagnalo, če bi prišel k njemu s takimi neslanostmi.

14. Magari s hudičem se združijo naši narodnjakarji proti nam; to nesramnost kar naravnost javno priznavajo in jo tudi v praksi izvršujejo. Pri zadnjih volitvah v okrajno bolniško blagajno so dosegli svoj vrhunec s tem, da so se združili z italijanskimi (Joj, narodnost!) delodajalci in Pagninijanci v boju proti socialni demokraciji. Imeli so kar skupno režijo. Naročili so si kar skupne tiskovine (blankete), le firmo so zapisali na vrhu vsak svojo. V našem časopisu se je ta infamija naših narodnjakarjev že primerno ožigosala, toda narodnjakarji, ki so sicer jako gostobesedni, molče o tem kot miši, že vedo zakaj. In to naj bodo zastopniki slovenskih in delavskih interesov! Fej takemu narodnjaštvu, fej takim delavskim sleparjem.

15. Brez našega sodruga Kopača narodni bratci kar ne morejo živeti. Suhe kolone svojega glasila polnijo z ostudnimi napadi na sodruga Kopača. Mi radi verjamemo narodnjaškemu prijateljem, da jim je so dr. Kopač tru v peti in da bi ga požrli najraje v žlici vode, ali ves njihov srd ne skali Kopaču mirnega spanja, niti ne pokvari apetita. Sodr. Kopač je bil dovolj značajan in zvest svojim načelom, da se ni dal po narodnjaškem odposlancu Škerjancu, ki mu je ponujal tisočake, podkupiti k izdajstvu naše organizacije. Tudi sedaj najde so dr. Kopač v svojem značajnem delu toliko moralne zaslómba, da z lahkoto odbija izbruhe narodnjaške maščevalnosti. Famosni Škerjanc se sedaj laže po prog, da je že tožil sodruga Kopača. Mi pa pribijamo to javno, da Škerjanc še do danes Kopača ni tožil in mu dajemo danes s tem novo priliko, da to stori, ponavlja, da je ponujal sodrugu Kopaču v imenu narodnjaških krogov tisočake, samo, da bi pristopil narodnjaški organizaciji. Zmotil se je pač »tovariš« Škerjanc, ker je meril brač po sebi. Kopač ni Škerjanc, je iz čisto drugega testa.

In s tem bodi za dogleden čas konec s Škerjancem in z drugimi narodnimi škarjančki.

INOZEMSTVO.

Stavka francoskih železničarjev. Kakor listi poročajo, je izbruhnila v Nici na Francoskem splošna stavka železničarjev, ker je železniška uprava odpustila enega zaupnika iz službe. Res lep pojav solidarnosti! Seveda ne smemo pozabiti, da je to na Francoskem, V Avstriji in posebno v slovenskih pokrajinah bi se gotovo take solidarnosti ne smelo pričakovati, kar je pač posledica nezadostnega zanimanja za bistro organizacije.

Konečna ureditev premij na premog.

Med drugimi zahtevami zadnjega gibanja na državnih železnicah je bilo posebno vprašanje preureditve kilometrin in ureditev premij na premog za strojno osobje najkoč-

ljivejše. Železniško ministerstvo je zato tudi izjavilo, da se to dvoje vprašanj ne more prej rešiti, dokler se stvari temeljito ne prouči. Ker imamo pa o studijah železniškega ministerstva jako žalostne izkušnje, zato sta se društvo strojevodij in splošna organizacija združila in naložila so dr. F. Preiss-u iz Feldkirchen-a da stvar prouči in potem svoje mnenje o zadevi objavi. Naročilo se mu je da vpošteva pri svojih proračunih današnje gospodarske razmere strojnega osobja in napravi elaborat, potem katerega se postranski zaslužki osobja pravično razdele. Merodajno je bilo pri tem naročilu žalostno dejstvo, da doslej v zaslužku ni bilo nobenega reda in so ravno tisti, ki so opravljali najtežjo službo, prejemali najnižje postranske dohodke.

Nameravano zjednačenje postranskih zaslužkov je provzročilo v vrstah starejšega osobja deloma neutemeljen odpor, kar je pa le posledica nezadostnega poznavanja faktičnih razmer.

Sodr. Preiss je po večmesečnem trudopolnem in požrtvovalnem delu rešil svojo nalogo, ki pa ni zadovoljila, posebno ne mlajših tovarišev in kurjačev.

Vpeljava časovne odškodnine poleg bivše kilometrine je pokazala, da nov način zaračuna ne odgovarja zahtevam velike večine uslužbenec, pokazala je pa tudi, da je precejšno število strojnega osobja, ki od nove vpeljave nima sploh nobenega dobička. Ministerstvo se je pri poznejših pritožbah sklicevalo na zahteve osobja, katere je bajé vpoštevalo z ozirom na razpolagajoča sredstva. Konečni efekt je bil, da je le naraščala nezadovoljnost med strojnimi osobjem kar je tembolj umevno, če se vpošteva, da se s samimi kompliciranimi računi brez gmotnih sredstev ne napolni želodca. Poleg imenovanega razočaranja se je pa pojavila še nova prikazen, katera seveda tudi ni ostala brez posledic. Opažali smo namreč, da premije na premog občutno pešajo in da toraj tudi ta postranski zaslužek postaja od dne do dne neznatnejši. Naravno je toraj, da je osobje pričelo vplivati tozadevno na organizacijo in personalne komisije, kar je imelo ta uspeh, da je prišel v tek tudi uradni šemel železniškega ministerstva.

Ministerstvo namreč objavlja, da je s svojimi proračuni gotovo in da plod svojih studij predloži v odobrenje osrednji personalni komisiji, ki se v kratkem skliče. Ob enem pa predlaga tudi so dr. Preiss svoje in društvo čeških strojevodij tudi svoje delo. Z ozirom na omejen prostor nam za danes ni mogoče obeh predlogov v celoti objaviti, priporočamo pa tovarišem, da si jih ogledajo v 10. in 11. številki našega bratskega lista »Der Locomotivführer«.

V kolikor smo oba predloga pregledali se nam zdi, da ima naše strojno osobje povoda dovolj zasledovati stvar z vso pozornostjo, če hoče, da ne bo pozneje tudi pri tem vprašanju razočaranje morda še večje, kakor pri vpeljavi časovne odškodnine.

Predlog so dr. Preiss-a je jako kompliciran in že to dejstvo ni priporočljivo. Mi smo namreč mnenja, da bi se dala vsa stvar veliko enostavnejše urediti, kar bi imelo poleg drugih tudi to ugodnost, da bi vsak uslužbenec svoj zaslužek tudi sam preračunal in ne bi bil tozadevno popolnoma odvisen od raznih vplivov, ki danes igrajo kaj važno ulogo. Poleg tega pa še so dr. Preiss v svojem predlogu popolnoma zapuščena svoje nekdanje stališče in stališče dane mu naloge. Če bi bil namreč njegov predlog sprejet, potem je vsaj približno zjednačenje postranskih zaslužkov izključeno nasprotno bi postale difference med posameznimi službami, posameznimi vrstami strojev i. t. d. še večje nego danes, da celo v nekaterih slučajih bi se zaslužek napram današnjim razmeram poslabšal.

Poročevalec društva čeških strojevodij dokazuje to t sledečimi primeri in sicer:

Strojvodja ki vozi v Pragi brzovlake z strojem vrste 106 zasluži povprečno mesečno 85 kron kilometrine. Po predlogu

sodr. Preiss-a naj bi znašala zajamčena premija za vrsto 108, 110% toraj 3:50 kr. mesečno. Nasprotno pa zasluži v Pragi strojevodja pri rezervi (premikanju) povprečno mesečno 50 kron kilometrino, če temu zaslužku pridenemo 60% zajamčeno premijo potem znaša to 30 kron. Če toraj postavimo te dve številki nasproti, se nam pokaže vsa krivica Preissovega načrta, kajti razlika v zaslužku je dvetretinska ali 60 kron. Ko smo imeli še 30% doklado, je imel tudi sodr. Preiss še popolnoma druge nazore in ravno on je najbolj gromel proti krivični razdelitvi, danes je to stališče pozabljeno. Ravno gornji primer pa kaže, da je bila v tistem času razdelitev primernejša kakor v njegovem sedanjem predlogu, kajti pri ravno tisti gori označeni službi je bila razlika v zaslužku le 11 kron.

Tu smo navedli samo en primer v dokaz, da je rešitev vprašanja jako kočljiva in da imajo sodrugi in tovariši strojne službe povoda dovolj, da se ob 12. uri probude iz zimskega spanja, ter se z zadevo sami temeljito pečajo.

Predlog češkega društva strojevodij je po naših nazorih pravičnejši, zahteva pa tudi od železniškega ministerstva, da svoj denarni žakelj nekoliko širše odpre, kakor pri predlogu sodr. Preiss-a. Zato je tudi naše mnenje opravičeno, da ga bo težje realizirati. Ker pa to vemo, zato bo menja tudi naše vprašanje utemeljeno, če vprašamo: Ko'iko časa bomo še dovoljevali, da se nam kruh reže, ne da bi se vpoštevalo naših bednih gmotnih razmer?

Centrala naše organizacije sklicuje sporazumno z društvom strojevodij in češkim društvom strojevodij za 27. t. m. tozadevno konferenco strojnega osebja (strojevodij in kurjačev) na Dunaj. Če hočemo, da ne bomo igrali zopet samo vlogo kimavcev, potem je treba, da k stvari zavzamemo svoje stališče. To bo pa le tedaj mogoče, če se vsaka kurilnica južne in državne železnice tržaškega tajništva zanima za zadevo. Da bo vendar enkrat mogoč enoten nastop celotne jugoslovske delegacije, si usojamo sledeče predlagati:

Strojno osebje (strojevodje in kurjači) pripadajoče tržaškemu tajništvu naj nemudoma kliče sestanke, na katerih naj se posvetuje in sklepa o sledečih točkah:

1. Konečna ureditev premij na premog pri državnih železnicah.

2. Stališče, ki ga zavzememo napram namerovani službeni obleki državno-železniškega strojnega osebja.

3. Kaj je s koalicijo in kaj mislimo o njej.

Vsaka kurilnica naj odpošlje vsaj enega strojevodjo in enega kurjača na konferenco na Dunaj, tem delegatom naj se pa naloži, da so vsaj do 26. junija ob 6. uri zvečer na Dunaju. Ob tem času naj bi se sešla v »Arbeiterheimu« X. okraj Favoriten predkonferenca, na kateri naj bi se pogovorilo glede enotnega nastopa dne 27. junija pri oficijelni konferenci.

Ker je zadeva nujna in za dogleden čas zadnja, ki se peča z gmotnim poboljšanjem strojnega osebja, zato se nadějamo, da naš poziv ne bo brezuspešen, temveč, da se vabilu odzovejo tovariši vseh kurilnic. Za vse potrebne informacije je radevolje pripravljen

Josip Petrič,

strojevodja državne železnice
Ljubljana-Resljeva, cesta 22.

Plodonosno (?) delovanje žolte organizacije železniških kurjačev.

(Dalje.)

Naravnost čuditi se mora človek, če sliši, da se nahajajo še med kurjači, katerim se v obče pripisuje nekaj več inteligence, ljudje, ki se s svojimi prošnjami obračajo do krščansko-socialnih poslancev. Ko so bile letošnje dopolnilne volitve za dunajski občinski svet, je predsednik državnega

zboru in vodja krščanskih socialcev dr. Pattai na nekem shodu udrihal po državno-železniški upravi. Krščanski socialci streme namreč po mestu železniškega ministra, to pa zato, ker bi jim v tem slučaju bilo lahko spraviti svoje podrepnike na suho, in to jim je več, kakor vsi primankljaji v železniški upravi. Ljudje, ki niti pojma nimajo o stvari, zabavljajo na vse pretege, seveda vse namenoma.

Mi smo gotovo zadnji, ki bi hoteli štiti škandalozne razmere v upravi državnih železnic, vsekakor smo pa toli lojalni, da priznamo, da ne more biti sedanji železniški minister odgovoren za vse grehe, ki so se zgodili pred njimi. Dr. Pattai tudi sam to dobro vé, ker je imel pa pred seboj privilegirane volilce, jim je seveda lahko odkril svoje pravo kapitalistično srce in utemeljeval med drugim žalostne finančne razmere v državno-železniški upravi, tudi s tem, ker se je bajé delavcem preveč skrajšal delavni čas. To trditev so seveda poslušali le krščansko socialni občinski volilci, hišni odeluhi in mesarji, vsekakor je pa ta trditev tudi za železničarje poučna in uvaževanja vredna. Če bi bil dr. Pattai na kakem železničarskem shodu, potem bi trdil gotovo vse kaj drugega.

V živem spominu nam je tudi še stališče krščanskih socialcev, v času pasivnega odpora leta 1905. Takrat je krščansko socialno časopisje pisalo glede odpora o »židovskem švindlu« in o »pravici na lenuštvu«, umrli župan dr. Lueger je pa, popolnoma neopravičen, poskušal poseči v boj, kar se mu seveda ni posrečilo in je bilo za železničarje le dobro. Spominjamo se tudi še izdajalskega nastopa krščansko socialnih poslancev v državnem zboru ob priliki, ko so stavili socialni demokratje znani dvajsetmilijski predlog. Če vse to vemo in vzlic temu še vidimo, da posamezniki iz vrst kurjačev tekajo za krščansko socialnimi poslanci, potem si ne moremo izbrisati vtisa da pljujejo ti ljudje v svojo lastno skledo in da jim nobeno sredstvo ni preslabo v desego njihovih mračnjaških ciljev, namreč razbiti solidarnost železniškega osebja.

Poglejmo si na primer, kaj počnejo ti ljudje z splošno zahtevo vseh uslužbencev, skrajšati čakalne dobe pri pomikanju v višje razrede. Sekcijski svetnik dr. Böss je bajé dejal, da je ta zahteva samo za kurjače opravičena, vendar se tudi njim ne more ugoditi, ker bi potem prišle tudi vse druge kategorije in ravno to zahtevale. Tako vsaj poroča društvo kurjačev. Če je to rez, potem je ali dr. Böss poskusil zabiti zagobjdo v združene vrste uslužbencev in bi bili v tem slučaju uslužbenci zbog svoje naivnosti vsega usmiljenja vredni, ker so se vsedli na nastavljen limanice, ali pa so vodilni gospodje društva kurjačev svoje preveč zaupljive tovariše prav po domače potegnili. Železniško ministerstvo je večkrat povdarjalo da za sedaj nima gmotnih sredstev za razpolago in da toraj ne more ugoditi zahtevam glede zboljšanja materijelnih razmer. Ta izjava seveda prav nič ne moti delovanja organizacije, in slednja bo slej ko prej vstrajala pri stavljenih zahtevah in posebno silila na to, da se skrajšajo čakalne dobe v najkrajšem času.

Če se pa trdi, da je železniško ministerstvo iz proste volje pripravljeno, dati eni ali drugi kategoriji bodi si karkoli, potem bodi konstatirano, da železniško ministerstvo pri vseh kategorijah uslužbencev z največjo umazanostjo skuša kolikor le mogoče prihraniti. Živ krst ni doslej branil železniškemu ministerstvu, da bi ne zboljšalo gmotnega položaja kurjačem, in ker ima bajé zanje tako dobro srce, bi bilo že davno lahko kaj ukrenilo. Tega pa ni storilo, ker ravno tako kurjačem, kakor drugim kategorijam ne privošči družega, kakor obljube.

Poleg vseh drugih čednosti se pa poslužuje tudi društvo kurjačev še osebnih napadov. Klin, po katerem bije, je državni poslanec sodr. Tomschik, ker ni hotel predstaviti deputacije kurjačev železniškemu

ministru. To se je pa zgodilo sporazumno z koalicijo. Sodr. Tomschik tega ni storil za radi tega, ker se absolutno ne more ni ne sme družiti s separatističnimi žoltnimi organizacijami. Naravno je pa, da on poleg splošnih zahtev železničarjev podpira tudi zahteve kurjačev z vso vneto in vstrajnostjo, kakor je to dokazal že neštetokrat.

Pripoveduje se tudi, da je imenoval višji stavbeni svetnik Willinger ime nekega strojevodje, ki se je bajé protivil zahtevam kurjačev. Ime dotičnika, kakor kraj, kje se je to zgodilo, se pa previdno zamolči. Na taka podla sumničenja se seveda ne moremo ozirati, opozarjamo pa vse prizadete kroge, da si ogledajo nekoliko dosedanje delovanje naše organizacije, da čitajo zapisnike personalnih komisij, kjer pač ne bodo našli ničesar slabega proti kurjačem. Stem smo tudi gotovi z okrožnico gledé delovanja društva kurjačev.

Kakor je podlo delovanje tega društva, tako podli so tudi vzroki, zaradi katerih se je to društvo ustanovilo. Na avstrijskih železnicah imamo ljudi, ki mislijo, da poleg splošne organizacije železniških uslužbencev tudi še separatistične kaj vspešnega urede za dotično kategorijo. Da pa temu ni tako, je kaj lahko posneti iz naslednjega. Če govorimo o separatističnih organizacijah, potem ne mislimo na ona društva avstrijskih železniških uslužbencev, ki stremé po ravno istih ciljih, kakor splošna železničarska organizacija in ki vidijo v združitvi vseh avstrijskih železničarjev lepšo bodočnost vseh uslužbencev, ki so pa iz posebnih vzrokov v zvezi s splošno železničarsko organizacijo. Vzrok, da niso popolnoma združena s splošno organizacijo, tiči v tem, da so se ta društva osnovala pred splošno organizacijo in ker imajo v svojih pravih razne podpore, ki v splošni organizaciji niso vpeljane, ker pa enostavno tudi ne gre krajšati člane dotičnih društev v njihovih pridobljenih pravicah.

Ta društva pa ne stremé potem, da bi položaj pristašev lastne kategorije skušala zboljšati na škodo drugih, in so tudi glede taktike in bojnih sredstev edina s splošno organizacijo.

Tisti elementi, ki snujejo sedaj separatistične organizacije, prav dobro vedó, da je mogoče doseči, če je množica, ki to zahteva, tudi tako velika in močna, da ima potreben vpliv.

Če je treba tozadevno boj, potem kaj radi prepuščajo te boje splošni organizaciji, dobrovedoč, da bodo tudi oni deležni uspehov, za katere niti mezin niso premaknili. Nasproti so pa mnenja, da posebne želje svojih kategorij najboljše zastopajo v separatističnih organizacijah. Če bi obveljal princip, da se za posebne koristi uspešno zastopa le v posebnih organizacijah, potem kmalu ne bi bilo mogoče sešteti vseh organizacij železniških uslužbencev.

V vsaki kategoriji pa zopet opazujemo različne interese. Oglejmo si na primer kategorijo delavcev in naddelavcev. V tej kategoriji so združeni razni rokodelci, ki tudi na razne načine delajo. V eni kategoriji imajo lahko posamezniki, z ozirom na kategorijo iz katere so bili prevzeti, najrazličnejše interese. Pri posameznih uslužbencih imamo posebne lokalne interese, pri raznih železnicah, da celo pri posameznih progah so tudi koristi različne. Poleg tega pa skušajo še razni narodnjaški šovinisti vzbuditi med uslužbenci še razne narodne interese. Če bi toraj razdelili organizacijo z ozirom na narodnosti, na lokalne razmere, po kategorijah, potem se po razlikah v posameznih kategorijah i. t. d. i. t. d. potem bi ustvarili pravcati babilonski stolp, ki bi se prej ali slej podrl v neskončno veselje vseh kapitalistov in posebno še železniških uprav.

Drastičen dokaz resničnosti našega izvajanja se nam nudi v nemški zvezi kovinarjev.

Ta zveza zastopa prav dobro koristi zlatarjev ravno tako kakor one livarjev. Med obema strokama je pa gotovo velikanska razlika in imata prav nič skupnega, ra-

zun da obe obdelujeta kovine. V Avstriji in posebno pri železničarjih je to seveda drugače.

Eri nas mora imeti postajni mojster svoje ie postajni nadzornik zopet svoje društvo, čeprav oba opravljata eno in isto službo in imata toraj zastopati ene in iste koristi.

Škoda, ki jo trpe avstrijski železničarji vsled takega početja, je nepregledna. Iz slepe jeze, ker ima splošna organizacija veliko število žavednih članov, se trudijo, tako nacionalne kakor krščansko socialne organizacije, zmanjšati to moč, in prav rade posegajo v slučaju gibanj v razprave, dobrovedoč, da stem le sabé moč uslužbencev in branijo koristi uprave. Da na ta način škodujejo le uslužbencem, je pač naravno in jasno vsakemu slepcu.

Vzlic vsem tem žalostnim pojavom pa vendar splošna organizacija napreduje in se razvija, ker je nje jasno začrtana pot edino prava. Za to tudi pričakujemo tako od kurjačev, kakor od vseh drugih kategorij, da ne bodo slepo sledili laži-prorokom »žoltih« organizacij, kar bi v prvi vrsti in najbolj škodovalo le njim samim.

(Dalje prihodnjie).

Imenovanje

z dekretom nastavljenih postajnih nadzornikov južne železnice postajnim mojstrom.

Kakor smo že poročali v 6. številu »Železničarja« pod zaglavjem: »Od južne železnice«, je centrala Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva urgirala še neizvršene koncesije, dane v okrožnicah 385 A in 497 v katerih je zadržana tudi zahteva postajnih navzornikov.

V tej zadevi sta sodruga *Tomschik* in *Weigl* zavzemala stališče, da je iz službenih ozirov smatrati postajne nadzornike južne železnice enake prejšnjim postajnim nadzornikom, poznejšim postajnim mojstrom c. kr. državnih železnic. Vsled tega naj se postajne nadzornike južne železnice imenuje postajnim mojstrom.

Dvorni svetnik *Eger* je pa zavzemal temu nasprotno stališče, ali kakor kaže spodaj naveden nov plačni stanarinski, napredovalni in uvrščevalni obris, je gosp. *Eger* spremenil svoje mnenje. S tem je ob enem priznal, da je bilo od sodrugov *Tomschika* in *Weigla* zastopano stališče pravo in ugodil opravičenim zahtevam postajnih nadzornikov.

Dotična okrožnica se glasi:

Štev. 3342 S.

184.

Vsem predstojnikom službenih oddelkov, obratnih inšpektoratov in lokalnih službenih mest avstrijskih prog južne železnice s postranskimi progami vred.

Imenovanje z dekretom nastavljenih postajnih nadzornikov postajnim mojstrom.

Upravni svet je na svoji seji dne 26. aprila 1910 po mojem predlogu sklenil s 1. januarjem 1909 uveljaviti sledeče določbe:

Z okrožnico 497 A 1909 I, B, razglašen plačni, stanarinski in napredovalni obris se razveljavi za iste postajne nadzornike, ki so bili sprejeti v družabno službo do vstevši 31. decembra 1909.

Do vstevši 31. decembra 1909 z dekretom nastavljene postajne nadzornike se bo imenovalo postajnim mojstrom in sicer iste, ki so bili nastavljeni do 1. januarja 1909, veljavno od 1. januarja 1909 iste pa, ki so bili nastavljeni s 1. julijem 1909 veljavno od 1. julija 1909.

Za goriomenjene se uveljavi v okrožnici 497 A 1909 I, A, razglašen plačni, stanarinski in napredovalni obris postajnih mojstrov, katerega v sledečem še enkrat objavimo:

Plačni, stanarinski in napredovalni obris:

Vporabna kategorija	Plača	Dunajska stanarina	Čakalna doba v letih	OPOMBA
	KRON			
	1200	560	2	
	1300	560	2	
	1400	660	3	
	1600	660	3	
	1800	760	3	
Postajni mojstri	2000	760	3	
	2200	760	3	
	2400	860	3	
	2600(+)	860	5	
	2800(+)	1000	5	
	3000(+)	1000	—	

Po dovršenih petih službenih letih v plačni stopnji, označeni s †) se podeli starostna doklada letnih 100 kron, ki se vračuna pri odmerjenju pokojnine.

Z okrožnico 385 A 1907 zagotovljena skrajšanja čakalnih dob ostanejo v veljavi, izvemši slučajje, v katerih se izvrši napredovanje iz plačnih stopinj, označenih s ††).

Uslužbencem, ki so pred imenovanjem postajnim mojstrom dovršili najmanj petletno službeno dobo, kot z dekretom nastavljeni uslužbenci, se skrajšajo tri in petletne čakalne dobe za eno leto. Skrajšanje čakalnih dob pa se ne izvrši, če se je isto že izvršilo z ozirom na določbe prejšnjega odstavka in dokler isto traja.

Napredovalno-čakalne dobe veljajo za slučajje povoljnega službovanja.

Izključenje iz rednega napredovanja se sme izvršiti šele po zaslišanju disciplinarne komisije (personalne komisije) in se mora dotičnemu postajnemu mojstru naznaniti, kakor tudi ob enem vzroke in dobo izključenja. Dokler traja disciplinarna razprava, se ne izvrši napredovanje.

Za prihodnje napredovanje postajnih mojstrov, katerih nastavljenje z dekretom, oziroma zadnje napredovanje se je izvršilo pred 1. januarjem 1909, se računajo v gori navedenem obrisu razglašene čakalne dobe od 1. januarja 1909 naprej. Prihodnje napredovanje ravno omejenih postajnih mojstrov, ki bi na podlagi čakalnih dob dosedaj veljavnega obrisa imeli napredovati v prejšnjem roku, se isto izvrši že s prejšnjim rokom.

V svrhu omejitve vsled regulacije začetnih plač nastale enakosti že dalje službujočih postajnih mojstrov z mlajšimi se prihodnji redni napredovalni rok primerno premakne; čas prihodnjega rednega napredovanja dotičnih uslužbencev je razviden iz sledeče tabele:

Uvrstitev v plačni obris, veljaven od 1. januarja 1909.

Označenje vporabne kategorije	Uvrstitev s 1. januarjem 1909 v plačno stopnjo	Redno napredovanje v plačno stopnjo	Z dnem
Postajni nadzorniki	ki so bili 1. januarja 1909 že čez pol leta v plačni stopnji 1100 kron	1200	1. julija 1911
	kateri 1. januarja 1909 še niso bili čez pol leta v plačni stopnji 1100 kron	1200	1. jan. 1912
	ki so bili 1. januarja 1909 že čez pol leta v plačni stopnji 1000 kron	1200	1. julija 1912
	kateri 1. januarja 1909 še niso bili čez pol leta v plačni stopnji 1000 kron	1200	1. jan. 1913
Postajni mojstri	Nastavljenje s 1. julijem 1909	—	1. julija 1913
	Nastavljenje s 1. julijem 1910	—	1. jan. 1914
	Nastavljenje s 1. julijem 1911	—	1. julija 1914
	Nastavljenje s 1. julijem 1912 in pozneje	—	po obrisu

V izvajanju predstojeh določeb se bo postajnim nadzornikom, ki so bili veljavno od 1. januarja oziroma od 1. julija 1909 imenovani postajnim mojstrom in katerih plača se je zvišala z dotičnim dnem na podlagi te okrožnice, dne 30. aprila t. l. izplačala razlika s pridržanjem po pravilih določenih prispevkov za pokojninski sklad.

O vsebini te okrožnice je obvestiti dotično osobje.

Dunaj, 26. aprila 1910.

Generalni ravnatelj:

Eger, s. r.

Čestitamo novoimenovanim postajnim mojstrom k njihovu uspehu in upamo, da bodo še nadalje pomagali, da se čimprej uresničijo še neizvedene koncesije tudi za druge kategorije.

Razne stvari.

Zadruga slepcev. Leta 1907. je bila na Nižjem Avstrijskem ustanovljena zadruga slepih krtačarjev in košarjev. Za nakup sirovin je zadruga dobila podporo 500 K. Danes šteje zadruga 49 zadrugnikov z 80. deleži, ki znašajo po 50 K. Na račun deležev je plačano K 3717. Do konca l. 1907 je zadruga izdala za K 21.000 raznega blaga, kar je za slepce gotovo lep uspeh. Iz vsega poslovanja se vidi, da imajo člani mnogo zmisla za zadržno delo.

Električni obrat se uvede na švedskih železnicah, ker se je že nasvetovalo, da se Pojufoldu napravi električna postaja, ki jo bodo porabili za obratovanje. Za njo se je

obljubilo 21 in pol milijonov in sicer se bode izdalo že to leto 4.915.000 kron.

Šola, kakšno si žele klerikalci. V klerikalni Belgiji imajo za 5., 6. in 7. šolsko leto takle urnik za en šolski dan: 1. Jutranja molitev, zapovedi, dobro mnenje, tri odstavke rožnega venca, evangelij. 2. Računstvo, tri odstavke rožnega venca, odmor. 3. Dva odstavka rožnega venca, zemljepis, litanije matere božje, dva odstavka rožnega venca. Sklep ob polenajstih.

Društvena naznanila.

Podružnica „Spodnja Šiška“ pozivlja tem potom vse svoje člane, ki imajo iz knjižnice izposojene knjige, da jih vrnejo najkasneje do 1. julija t. l.

Ob enem naznanjam članom da se knjige od 1. julija pa do 8. avgusta t. l. ne bodo izposojevale, to pa zaradi tega, da se knjižnica uredi oziroma izpolni.

Kocjančič, s. r.
knjižničar.

Vršijo se sledeči shodi

Dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v delavskem domu v Trstu

shod premikaškega osobja

z dnevnim redom:

Zahteve premikaškega osobja c. kr. državnih železnic.

Poročal bo sodr. *Konstatin Kneidinger*, glavni zaupnik premikaškega osobja c. kr. državnih železnic.

Dolžnost premikačev je, da se mnogobrojno vdeležijo tega shoda.

Vršili so se sledeči shodi

in zborovanja

Dne 3. t. m. se je vršil v delavskem domu v Trstu shod krajevne skupine Trst I.

K prvi točki dnevnega reda je sodrug *Kopač* podal pregled o bojih in uspehih naše organizacije. Ta izvajanja priobčujemo na drugem mestu.

Pri drugi točki se je razpravljalo o uvedanju bolniško-podpornega sklada za člane skupine Trst I. Nato so se prečitala pravila, ki so se po tozadevni debati z veliko večino sprejela.

V sledečem podamo kratek izvleček iz dotičnih pravil:

Sklad, ki ga ustanovi krajevna skupina Trst I. v svojem delokrogu, se uvede s 1. julijem t. l. in ima namen podpirati člane v slučaju nezakrivljene bolezni.

Kdor je član skupine Trst I., je lahko deležen ugodnosti podpornega sklada, če je tekom treh mesecev po uveljavljenju sklada pismeno priglasil svoj pristop; po preteku treh mesecev pa le, kdor ni stareji nego 40 let.

Pristopnina znaša eno krono, mesečni prispevki pa po 40 vinarjev. Če se pa do 15. dotičnega meseca priglasijo več bolniških slučajev, sme odbor sklepati o zvišanju prispevkov. Zvišana članarina pa ne sme znašati preko K 1.20.

Kdor je član sklada in vsaj tri mesece redno plačal svoje prispevke dobi, če je 30 dni bolan, 50 kron podpore, do nadaljnjih dveh mesecev pa po eno krono na dan.

Pristop sklada se ne vpelje obvezno, temveč le za iste, ki se prostovoljno za to javijo.

Natančnejša pojasnila daje odbor.

Vsem članom na znanje!

Glede uvedenja sklada za smrtne podpore naznanjamo članom, da se sklad še ne uvede s 1. julijem t. l., kakor je bilo to naznanjeno v okrožnici centrale, temveč da se še prej izvrši glasovanje posameznih članov. V ta namen bo dobil vsak član opis s pravili, kateremu bo priložena glasovnica.

Dan uvedanja tega sklada se bo pravočasno naznanil.

Železničarsko tajništvo.

Članom skupine Trst II. na znanje!

Glede vplačevanja prispevkov naznaja članom skupine Trst II. da se isto lahko izvrši v *Železničarskom tajništvu*, v uradnih urah. Vrhutega so od centrale pooblašteni nekateri sodruzi, da sprejemajo prispevke, dokier ne bo vse urejeno. Člani, ki so pooblašteni za sprejem prispevkov, se morajo skazati z dotičnimi pooblastili.

Železničarsko tajništvo.

Železničarji pozor!

V nedeljo, dne 19. t. m. se vrši v Nabrežini na vrtu gosp. Nemca

velika vrtna veselica

s petjem, godbo in plesom

Začetek je ob 3. uri popoldne.

Čisti dobiček je namenjen strankarskim glasilom „Rdeči Prapor“ in „Lavoratore“.

Tržaške izletnike, ki se odpeljejo ob 12. uri 10 min. popoldne, pričakuje godba na postaji Bivio

Listnica uredništva.

Radi pomanjkanja prostora priobčimo zaostale dopise prihodnjic.

Osmi mednarodni socijalistični zbor.

Mednarodni socijalistični sekretariat sklicuje na dni 28. avgusta do 3. septembra t. l. v **Kodanj** (Kopenhagen, Dansko) osmi mednarodni socijalistični zbor. Na ta zbor imajo pristop:

- vse one skupine, ki soglašajo s temeljnimi načeli socijalizma: s socijalizacijo produktivnih in izmenjevalnih sredstev, z mednarodnim združevanjem in akcijo delavskega razreda, s pridobivanjem politične moči po razredno zavednem, politično organiziranem proletarijatu;
- vse strokovne organizacije, ki stoje na stališču razrednega boja in priznavajo potrebo politične t. j. zakonodajalne in parlamentarne akcije, ki pa niso direktno prizadete v političnem boju.

Dnevni red je za bodoči zbor določen sledeči:

- Razmerje združnih organizacij k politični stranki;
- Vprašanje delavske brezposelnosti;
- Razsodišče in razoroževanje;
- Mednarodne posledice delavske zakonodaje;
- Organizacija mednarodnega protesta proti smrtni kazni;
- Kako izvajati praktično in najhitreje sklepe mednarodnega zbora;
- Organizacija mednarodne solidarnosti.

Vodstvom krajevnih skupin in vplačevalnic na znanje!

Kupone mesečnih doneskov je zložiti po jezikih in številkah in s spremnim listom posiljati centrali.

Sprejemnice je z natančnimi naslovi izpolniti in omeniti, ali se naj pošilja list posamezno ali pa v zavoju. Sprejemnice je takoj poslati centrali in v prihodnjem računu obračunati.

Vsled tega se omejuje nepotrebne reklamacije, ker list zamoremo takoj poslati novo pristoplim članom.

Spremembe naslovov je naznaniti najkasneje 4 dni pred razpošiljanjem lista.

Pri prestopih od ene krajevne skupine k drugi je navesti člansko številko in prejšnjo krajevno skupino, kakor tudi novo člansko številko n. pr. N. N. Št. 50. krajevne sku-

pine O. je prestopil k nam in dobi številko 70. Pri prestopih od bratskih organizacij se sprejemnica ne spiše, pač pa nam je v tem slučaju poslati staro člansko knjižico. Sprejemni in prestopni doneski se v tem slučaju ne smejo zahtevati.

Pri izstopih je naznaniti člansko številko in ime dotičnika.

Pri reklamacijah za list je vporabljeni nalašč za to prirejene tiskovine, na katerih je naznaniti krajevno skupino, člansko številko in ime dotičnika. Reklamacije so poštne proste.

Pri spremembi številke se je sporazumiti z upravnistvom.

Agitacijske številke dobijo krajevne skupine in vplačevalnice le na izrecno zahtevo. Število izvodov določi upravnistvo.

Mesečni obračuni. Blagajnike krajevnih skupin in vplačevalnic nujno prosimo, da na položnicah vedno navedejo obračun, da jih zamoremo redno vknjižiti. Istotako prosimo, da se vsaki pošiljati kuponov takoj dodajo blagajniška poročila, da jih zamoremo primerjati.

V pojasnilo pa navajamo, da dobivajo člani centralnega delavskega odbora le tedaj povrnjene delegacijske stroške iz delegacijskega sklada, če je centrala sklicala konferenco ali pa posvetovanje.

Pozivljamo Vas toraj, da v vaši skupini izvedete sklep delegacijskega shoda.

Upravnistvo.

Svarilo

Koder se prodajajo ponaredbe, naročite

Naravnost od izdelovalnice pod naslovom:

„FLORIAN“, Ljubljana.

Ljudska kakovost liter K 2.40

Kabinetna kakovost „ „ 4.80

Postavno varovano.

ODVETNIK

Dr. FRAN ŠOLAR

je otvoril

svojo odvetniško pisarno

V TRSTU

Ulica Farneto štev. 3. II. nadstr.

VSI SLOVENCİ V SLOVENSKO TRGOVINO! V. DOBAUSCHER

Trst, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente)

Zaloga izgotovljenih oblek in perila za moške. Kupujem v veliki množini od prvih tovarn, prodajam mnogo in imam male stroške ter mi je tako omogočeno prodajati po

neverjetno nizkih cenah

Za novo sezono, velikanski prejemki blaga, 5000 oblek za moške in dečke od K 14— do 60— Izven tega bogata izbira kostumov, površnikov, jopičev, telovnikov, hlač, srajc, jopič, spodnjih hlač, nogavic, ovratnikov, manštetov, halj, montur (terlis) in vsih drugih predmetov za moške. — Specijaliteta lastnega izdelka za delavce; srajce z kormonskega oxforta ter močne hlače in spodnje hlače. — Zgotovljajo se obleke za moške po meri.

Lasna krojačnica == Vse po nizkih cenah

== Govori se slovensko ==

Priporočam se najtopleje za Vašo blagotno podporo.

Fran Uršič

krojaški mojster

Spodnja Šiška == Kolodvarška cesta št. 111

se priporoča gospodom železničarjem v napravo uniform in civilnih oblek po najnižjih cenah. Solidna postrežba.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

== Napitnina je odpravljena. ==

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Pozor sodrugi!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči

„Rdeči Prapor“

== ki izhaja ==

== v Ljubljani trikrat na teden ==
in velja za:

Celo leto 14 K — —

Pol leta 7 K — —

Četrto leta 3 K 50 vln.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „Rdeči Prapor“.